

Konservatoryum Conservatorium

Başvuru | Submitted 17.03.2025
Revizyon Talebi | Revision Requested 01.05.2025
Son Revizyon | Last Revision Received 16.05.2025
Kabul | Accepted 05.06.2025
Online Yayın | Published Online 16.06.2025

Araştırma Makalesi | Research Article

📄 Açık Erişim | Open Access

Türk Halk Müziği Ses İcrasında Vibrato Kullanımının Hız ve Kapsam Değerleri Üzerinden Dijital Analizi: Rıza Konyalı ve Davut Suları İcrâ Örneği

Digital Analysis of the Use of Vibrato in Turkish Folk Music Vocal Performance on Rate and Extent Values: Rıza Konyalı and Davut Suları Performance Example

Nevzat Erol¹ & Kenan Serhat İnce²

¹ Kocaeli Üniversitesi, Türk Müziği Anabilim Dalı, Kocaeli, Türkiye

² Kocaeli Üniversite, Türk Müziği, Türk Halk Müziği Anasanat Dalı, Kocaeli, Türkiye

Öz

Türk halk müziği, geleneksel müzik kültürünün kuşaktan kuşağa aktarılmasıyla meydana gelmiştir. Bu müzik kültürü ürünleri incelendiğinde yöreden yöreye çeşitli süsleme tekniklerinin yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu çalışma, Türk halk müziğinde kullanılan vibrato ve tril süslemelerinin algısal tanımının yanı sıra hız ve kapsam değerleri ile somut veriler sunmayı amaçlamaktadır. Gerçekleştirilen çalışma Türk halk müziği ses icrasında vibrato hızı ve kapsamı değerlerini inceleyen nicel bir araştırmadır. Bu değerler hertz ve cent cinsinden dijital analiz yöntemiyle ölçülmüştür. Analizler gerçekleştirilmeden önce ses ayırma işlemleri Audacity uygulamasında gerçekleştirilmiştir. Vibrato hızı ve vibrato kapsamı değerleri ise VoceVista adlı uygulamada ölçülmüştür. Gerçekleştirilen analizler sonucunda 21 adet vibrato ve 10 adet tril süslemesi tespit edilmiştir. Elde edilen tüm veriler tablolar halinde çalışmaya eklenmiştir. Ayrıca en yüksek değer 11.7 Hz ortalama vibrato hızı ve 185 ct ortalama vibrato kapsamı değerleri ile Rıza Konyalı'nın seslendirmiş olduğu "Haydan mı Olur Huydan mı Olur" eserinde görülmektedir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda Türk halk müziğinde vibrato ve tril süslemesinin kelime sonlarında çeşitli hız ve kapsam değerleri ile yapıldığı görülmektedir.

Abstract

Turkish folk music has been formed by the transmission of traditional music culture from generation to generation. When these musical culture products are analysed, it is seen that various ornamentation techniques are used intensively from region to region. This study aims to provide concrete data on the perceptual description of vibrato and trill ornaments used in Turkish folk music, as well as rate and extent values. The study is a quantitative research examining the values of vibrato rate and extent in Turkish folk music vocal performance. These values were measured in hertz and cent by digital analysis method. Before the analyses were performed, sound separation processes were performed in Audacity application. Vibrato rate and vibrato extent values were measured in the application named VoceVista. As a result of the analyses, 21 vibrato and 10 trill ornaments were identified. All the data obtained were added to the study in tables. In addition, the highest value is seen in the piece 'Haydan mi Olur Huydan mi Olur' performed by Rıza Konyalı with 11.7 Hz average vibrato rate and 185 ct average vibrato extent values. As a result of the analyses, it is seen that vibrato and trill ornamentation in Turkish folk music is performed at word endings with various rate and extent values.

Anahtar Kelimeler Türk halk müziği • ses icrası • dijital analiz • vibrato • Rıza Konyalı • Davut Suları

Atıf | Citation: Erol, N. & İnce, K. S. (2025). Digital analysis of the Use of vibrato in Turkish folk music vocal performance on rate and extent values: Rıza Konyalı and Davut Suları performance example. *Konservatoryum–Conservatorium*, 12(1), 250–274. <https://doi.org/10.26650/CONS2025-1659616>

© This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© 2025. Erol, N. & İnce, K. S.

✉ Sorumlu Yazar | Corresponding author: Nevzat Erol nevzaterol2001@gmail.com

Keywords

Turkish folk music • vocal performance • digital analysis • vibrato • Rıza Konyalı • Davut Sulari

Extended Summary

Turkish folk music has been formed by the transfer of traditional music culture from generation to generation. Turkish folk music products have different local and authentic characteristics. When these differences are analysed, it is seen that various ornamentation elements are used intensively from region to region. For example, while vibrato and trill ornaments are generally used in Konya folk songs, glissando ornamentation is more common in the expatriate airs of Teke region. Among the ornaments used in Turkish folk music vocal performance, vibrato and trill ornaments were chosen to be analysed in this study. Vibrato is a regular vibration of the pitch. This vibration is performed with correct breath control in a position where the neck, jaw and tongue muscles are relaxed, without any change in the intensity and colour of the sound. Vibrato is measured by two basic parameters, rate and extent. Rate refers to the number of oscillations of the vibrato per second and is measured as frequency. The extent refers to the amount of pitch change above and below the target pitch and is measured in cent. These two parameters determine the nature and character of the vibrato. In this study, for the classification of vibrato and trill ornaments, sources in the literature were analysed and the range of 5-8 Hz for vibrato and 8-12 Hz for trill were determined as criteria.

The selected ornaments were performed on a total of six pieces performed by Rıza Konyalı and Davut Sulari. Vibrato and trill ornaments are frequently seen in the performances of the two artists subject to the study. Rıza Konyalı, an important representative of Konya culture, was born in Konya in 1933. It is known that Konyalı, who bought his first baglama at the age of fifteen, was influenced by “Silleli İbrahim Usta” in his performance style. At the age of twenty-five, he travelled to İzmir, where he played the baglama, sang folk songs and worked as a soloist. After releasing a record in İstanbul, he lived in İstanbul for a while. He participated in Ankara Radio as a guest and sang two folk songs. Konyalı participated in the Barana’s performed in Konya region and took part in the seventh Barana. Our other artist is Davut Sulari, whose real name is Davut Ağbaba. He was born in 1925 in Erzincan. Sulari started to play the baglama with the encouragement of his grandfather. Sulari, known as “Gezici Âşık”, travelled around most of Turkey except for a few cities with his horse named “Leyla”. In 1948, he met Muzaffer Sarısözen and started working as a local artist at Ankara Radio. One year later, he started to work in the “İstanbul Radyosu Yurttan Sesler Korosu”. While in the tradition of minstrelsy, the spoken word was at the forefront, Sulari emphasised musicality by producing original melodies on the baglama and in his voice, both preserving and enriching the tradition.

Each folk song selected from the aforementioned informants was analysed in itself and the highest vibrato rate and vibrato extent values were shown in tables. While creating the tables with the data obtained, the time interval, word and vocal in which the value was obtained were included. Acoustic values were ignored in all analyses. Before the analyses were performed, noises other than the target voice and instruments other than vocals were removed from the selected recordings by means of various applications. For noise removal, a 7 dB noise suppression, 12 units sensitivity and 0 units frequency correction filter were applied in *Audacity*. Afterwards, the instruments and vocals in the recording were separated from each other with the artificial intelligence-supported plug-in called *OpenVINO AI* added to the *Audacity* application. After the vocal and instrument sounds were separated from each other, ornamentation analysis was performed with the application named *VoceVista*.

As a result of the analyses, 21 vibrato and 10 trill ornaments were identified. While only vibrato ornamentation was detected in the piece titled “Yüksek Odalarda Mangal Kömürü”, vibrato and trill ornamentation were seen in all other pieces. In addition, the highest value was found in the piece “Haydan mı Olur Huydan mı Olur” performed by Rıza Konyalı with 11.7 Hz mean vibrato rate and 185 ct mean vibrato extent values. The analyses revealed that twenty-one of the vibrato and trill ornaments were found at the end of the words. Five ornaments were not included in this group because they were found in monosyllabic words. These data show that ornaments such as vibrato and trill are mostly used at the end of words in Turkish Folk Music. As a result, this study aims to contribute to the researches to be conducted in the field by revealing the use of vibrato and trill ornaments used in Turkish folk music with concrete data.

Türk Halk Müziği Ses İcrasında Vibrato Kullanımının Hız ve Kapsam Değerleri Üzerinden Dijital Analizi: Rıza Konyalı ve Davut Sulari İcrâ Örneği

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'te halk müziği, “Yazılı hiçbir kurala dayanmadan yalnızca işitme yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılan, halkın ortak malı olan geleneksel müzik türü” şeklinde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2025). Say (2002)’a göre Türk halk müziği, “Tarih içinde kendi köklü geleneğini oluşturarak halkımızın duygu ve düşüncelerini dile getiren geleneksel müzik türü. Kırsal kökenlidir ve din dışı özelliktedir. Yalın, açık, içtenlikli bir ifadeyle toplumun genel, ortak anlayışını, yaşam ve beğeni biçimini, umutlarını, özlemlerini temsil eder” (s.542). Hoşsu (1997) ise Hugo Riemann, Michell Benet, Prat ve Bremers gibi araştırmacıların halk müziği tanımlarını belirttikten sonra Muzaffer Sarısözen, Halil Bedi Yönetken, Mahmut Ragıp Gazimihal ve Veysel Arseven’in Türk Halk Müziği tanımlarına yer vermiştir. Bu tanımların sonucunda “Özetle, Geleneksel Türk Halk Müziği, folklorik ve anonim bir karakter taşır. Yaratıcıları, genellikle belli değildir. Türk köylüsünün, Türk aşîretlerinin ve Türk âşıklarının, ozanlarının ortak halk ürünleridir” çıkarımında bulunmuştur (s.5).

Halk türküsü, başlangıçta bir bireyin hafızasında bulunan halk ezgileri ve söz kalıplarından yararlanarak oluşturduğu, zamanla değişime uğrayarak ortak özellikler kazanan ezgili ve biçimli sözlerdir (Özbek, 2009, s. 19). Özbek (2009)’e göre “Halk işi olmak demek, sözün; şiir biçimi, dil ve anlatım bakımından halk şiiri özelliği taşıması; ezginin ise: Yerel ve otantik karakteri yansıtabilmesi demektir” (s. 19).

Türkülerin icrasında yaygın olarak yerel ve otantik karakter ile bütünleşmiş süsleme (ornamentasyon) çeşitleri görülmektedir. Bu durum her yörenin tek bir süslemeyi yaygın kullandığı anlamına gelmemektedir. Çeşitli süslemelerin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Ancak yöreleri ve kaynak kişi icralarını incelediğimizde her yörede farklı bir süslemenin belirgin olarak kullanıldığını görmek mümkündür. Örneğin bir Konya türküsü incelendiğinde sıklıkla vibrato ve tril süslemelerinin kullanıldığı görülürken Teke yöresine ait gurbet havaları incelendiğinde sıklıkla glissando süslemesiyle karşılaşılmaktadır. Hatta bazı kaynak kişi icra kayıtları incelendiğinde vibrato ve glissando süslemelerinin birleştirilerek kullanıldığını duymak mümkündür.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışma, Türk halk müziği ses icracılığında vibrato süslemesinin hız ve kapsam değerlerini incelemek üzere gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen çalışmada somut verilere ulaşılarak, Türk halk müziği ses icracılarının kaynak kişiyi referans alan icra çalışmalarına katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Bu çalışma ile Türk halk müziği ses icracılığı alanında gerçekleştirilecek olan dijital analizlere veri kaynağı oluşturmak temel amaç olarak belirlenmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada Türk halk müziği ses icrasında vibrato kullanımı incelenirken vibrato hızı ve kapsamı değerlerine odaklanılması sebebiyle çalışma nicel bir araştırma modeline sahiptir. Çalışmaya konu olan vibrato hızı ve kapsamı değerleri hertz ve cent cinsinden ölçülmüştür. Ölçümleri gerçekleştirmek için dijital analiz yöntemi kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini, Türk halk müziği ses icracılığında vibrato tekniğini kullanan kaynak kişilerin icraları oluşturmaktadır. Araştırma evreni ise iki farklı yöreden seçilmiş Rıza Konyalı ve Davut Sulari’nin tüm kayıtları olarak belirlenmiştir. Araştırma evreni içerisinden vibrato ve tril süslemesinin tespit edildiği altı eser seçilmiştir. Rıza Konyalı’nın icra ettiği “Haydan mı Olur Huydan mı Olur”, “Konya Develisi” ve “Yüksek

Odalarda Mangal Kömürü” adlı eserler ile Davut Sulari’nin icra ettiği “Tercan Elleri”, “Siyah Perçemini Dökmüş Yüzüne” ve “Ey Hamamcı” adlı eserler çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu çalışma, örneklem olarak belirlenen Rıza Konyalı ve Davut Sulari’nin seslendirdiği 6 eser ile sınırlandırılmıştır. Gerçekleştirilen analizde vibrato hızı ve kapsamı değerlerine odaklanılmış olup diğer vibrato değerleri (düzenliliği ve süresi gibi) ile akustik değerler (formant, fonetik ve ses şiddeti gibi) kapsam dışında bırakılmıştır. Tüm değerler ses icralarından elde edilmiş olup, çalgılarda yapılan vibrato süslemeleri göz ardı edilmiştir.

Veri Toplama ve Analiz Yöntemleri

Bu çalışmada analizin gerçekleştirildiği eserler albüm kayıtları ve televizyon programı arşivlerinden seçilmiştir. Eser kayıtları seçilirken kaynak kişinin icralarının geneli incelenip en çok vibrato yaptığı ve dijital analiz programında en az grafik kaybının yaşanacağı kayıtlar seçilmiştir. Her eserin analiz başlığı altında hangi kayıtlar arasından seçildiği bahsedilmiştir. Dijital ortamda yapılan analizlerde incelenecek eserlerin kaydı esnasında kullanılan mikrofon, ses kartı ve kayıt alınan ortam gibi birçok parametrenin sonuç üzerinde etkisi olacağı bilinmektedir. İncelenecek kayıtların günümüzde tekrar kayıt altına alınması mümkün olması nedeniyle bu parametreler göz ardı edilmiştir. Seçilen kayıtların analiz sürecinde veri kaybını en aza indirmek ve analizi gerçekleştirmek için (öncesi dahil olmak üzere) çeşitli uygulamalar kullanılmıştır.

Seçilen eserlerde mevcut olan gürültüyü azaltmak için *Audacity* adlı ses düzenleme ve kaydetme uygulamasının 3.7.0 sürümünden yararlanılmıştır. Bu uygulama aracılığıyla incelenecek kayıt kesitlerine 7 dB gürültü azaltma, 12 birim duyarlılık ve 0 birim frekans düzeltme filtresi uygulanarak gürültü azaltma işlemi gerçekleştirilmiştir. Gürültü azaltma işlemi uygulandıktan sonra *Audacity* uygulamasına eklenen *OpenVINO AI* adlı yapay zekâ destekli eklenti ile kayıttaki çalgılar ve vokal birbirinden ayrılmıştır.

Vokal ve çalgı sesleri birbirinden ayrıldıktan sonra *VoceVista Video Pro* adlı uygulama ile vibrato analizi gerçekleştirilmiştir. Dijital ortamda yapılan analizlerde vibrato hızı ve vibrato genişliği verileri hertz ve cent değeri olarak tespit edilmiştir. Analiz sonucunda her eser için ayrı tablolar oluşturulmuştur. Bir eserde tespit edilen vibrato hızı ve kapsamı değerleri tablo haline getirilirken her vokal için en yüksek hız ve kapsam değerlerine ulaşılan bölümler seçilmiştir. Analiz esnasında işitsel olarak vibrato duyulan ancak uygulamanın veri oluşturamadığı bölümler tablolara dahil edilmemiştir.

Elde edilen tüm vibrato hızı değerleri sınıflandırılırken, çeşitli çalışmalar incelenerek vibrato için 5-8 Hz¹, tril için ise 8-12 Hz aralığı esas alınmıştır. Bahsi geçen çalışmalarda gözlemlenen ölçütler Vibrato başlığı altında verilmiştir.

Vibrato

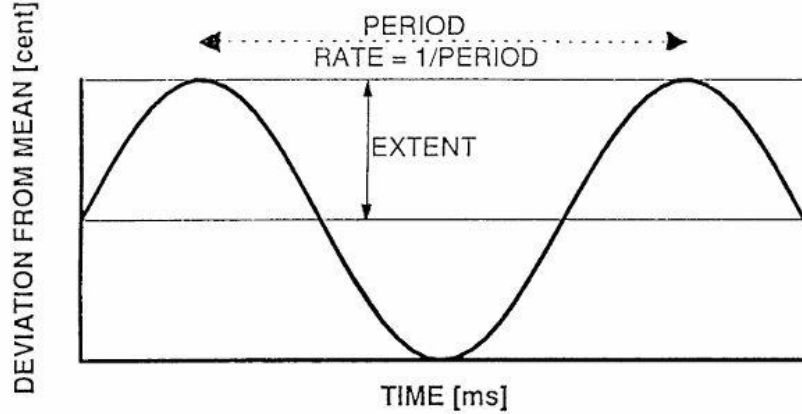
Vibrato, titreşim anlamına gelen süsleme tekniğidir. Bu süsleme tekniği ses ve çalgı icrasında kullanılmaktadır. Sözer (2012), çeşitli enstrümanları örnek göstererek vibratonun, teller üzerinde hareket eden elin bilekten periyodik hareketi ile gerçekleştiğini açıklamıştır (s.252). Sabar (2018) ise ses icrası sırasında gerçekleşen vibrato süslemesini “Vibrato tonun/ses perdesinin düzenli titreşimidir, sesin volüm ve *timbre*/renk ve kalitesindeki düzeyinde hiçbir değişim olmaksızın, boyun, çene ve dil kaslarının gerilimsiz pozisyonunda, iyi bir nefes ayarı ile üretilir” şeklinde tanımlamıştır (s.123).

¹Hertz: Bir saniyelik periyoda sahip periyodik bir olgunun frekansı olarak tanımlanan SI frekans birimi. Bu birim saniye başına döngünün yerini almıştır (Gray and Isaacs, 1991, s. 264).

“Vibrato iki şekilde ölçülür: “*rate*” (ritim veya frekans olarak da adlandırılır) ve “*extent*” (genlik olarak da adlandırılır). *Rate*, vibratonun hızı olarak tanımlanır ve saniyedeki salınım sayısı olarak ölçülür. *Extent*, hedef perdenin üstündeki ve altındaki perde değişiminin miktarıdır ve cent cinsinden ölçülür (100 cent = eşit aralıkta bir yarım ton)” (Katok, 2016, s. 6) (Şekil 1).

Şekil 1

Vibrato periyodu, hızı ve kapsamı

Kaynak: Sundberg, 1994, s.48

MacLeod (2008), çeşitli çalışmalara atıfta bulunarak vibrato hızının 5.00 Hz ile 8.0 Hz arasında olması gerektiğini belirtmiştir. Migita ve arkadaşları (2010)’na göre “en doğal vibrato oranının yaklaşık 6.3[Hz] ve vibrato kapsamının yaklaşık 68~84[cent] olduğu bildirilmiştir” (s.2). Denizoglu (2020)’na göre “Seste sallanma hissi veren wooble (2-4 Hz), doğal vibrato (5-7 Hz), titreme hissi veren trillo (8-12 Hz) gibi farklı frekanslardaki şan sırasında kullanılan ses ile ilgili osilasyonlar da bu aralıktadır” (s. 48).

Tril

Say (2002), tril süslemesini “Ana ses ile komşu ses arasında çok hızlı gidip gelerek uygulanan ve uzunca süren seslendirme” olarak tanımlarken İtalyanca trillo şeklinde yazıldığını belirtmektedir (s.528). Aynı kavram için Gazimihal (1961) Musiki Sözlüğü’nde betimleyici bir anlatımı tercih etmiştir.

“Tril her meslek dilinde terim olarak aynen kullanılan, farklıca söyleniş ve yazılışları olan bir onomato-pedir: titremenin taklidi bizde de “tiril tiril” oluşu gibi! Notada üzerine konulu bulunduğu sesi bir veya yarım ton üst tarafındaki sesle sık ve nöbetleşe çarpındırtan işaretin adıdır. Tril kelimesinin iki baş harfı (tr. şeklinde) notanın tepesinde işaretli bulunur. Bir trilin girişi ve bitişi belirli bir tarzda olacaksa, bunlar işaretin evvel ve sonrasında küçük notalarla gösterilmiş bulunur. Uzayacak trillerde işaretin önünde yatık bir tırtıllı ek de bulunur” (s.256).

Belirtilen iki sözlük tanımının yanı sıra Sabar (2018), ses eğitimi üzerine yazmış olduğu kitapta tril süslemesini “Tril, tonun yarım veya bir aralık arasında tansiyonunu kaybetmeden hızla gidip gelmesi, daha doğrusu inip çıkmasıdır” şeklinde tanımlamıştır (s.122). Bu çalışmada ise elde edilen veriler ölçüte göre tril olarak sınıflandırılmıştır. Türk halk müziğinde yaygın olarak kullanılan tril süslemesi bazı kaynak kişi icralarında daha belirgin görülmektedir. Bu kaynak kişiler arasından Rıza Konyalı ve Davut Sulari’nin icraları bu çalışmaya konu olmuştur.

Rıza Konyalı'nın Hayatı

Konya kültürünün önemli bir temsilcisi olarak, yöresel özellikleri ve otantik icrasıyla tanınan Rıza Konyalı, “1933 yılında Konya’nın Dolapcamî mahallesinde dünyaya gelmiştir. Rıza Konyalı’nın çocukluğu Acıdort köyünde geçmiştir” (Çelik, 2017, s. 9). Amcasının oğlu tarafından verilen curayla müziğe adım atan Konyalı, 15 yaşında Konya’ya gelerek ilk bağlamasını almıştır. Konya’da çeşitli kahvelerde sahneye çıkmış ve bu süreçte saz dersi almıştır. “Tavrını Silleli İbrahim Usta’dan aldığı bilinmektedir” (Öztürk, Tan ve Turhan 2007, s. 376). 1958 yılında İzmir’e giden Konyalı, burada bağlama çalıp türkü söylemiş ve daha sonra solist olarak sahne almıştır. Müzeyyen Senar’ın tavsiyesiyle İstanbul’a gidip Odeon firmasından plak çıkarmış, ardından Coşkun Plak’a geçmiştir. 1967’ye kadar İstanbul’da çalıştıktan sonra tekrar İzmir’e yerleşmiştir. Muzaffer Sarısözen’in davetiyle 1958 yılında Ankara Radyosu’nda iki türkü seslendirmiştir. 1975 yılında ise İzmir Radyosu’nda mahallî sanatçı olarak görev yapmıştır (Çelik, 2017, s. 9).

Konyalı, döneminde yaygın olarak gerçekleştirilen Barana toplantılarına katılmıştır. Barana toplantıları Balıkesir ilinin Dursunbey ilçesinde ve Konya’da yaygın olarak görülmektedir. Duygulu (2014), Barana kültürünü “Ud, cümbüş, bağlama, keman, kanun, kaval, düdük, darbuka, kaşık ve zilden ya da bunlardan en az üçünden, meydana gelen çalgı topluluğu” şeklinde tanımlamıştır (s.74). Halıcı (1985)’ya göre Konyalı saz sanatçıları kendilerine barana grupları oluşturmuştur. Rıza Konyalı ise Yedinci Barana bünyesinde bulunmuştur. “Yedinci Barana: Hakkı Zambak (Ud), Enişte Sabri (Solist ve Klarnet), Mustafa Konyalı (Kanun), Rıza Konyalı (Bağlama), Rahmi Konak (Darbuka)” (Halıcı, 1985, s.41).

Konya, İzmir ve İstanbul başta olmak üzere birçok şehirde çalışmalar gerçekleştirmiş olan Konyalı, yaşamının büyük bir kısmını İzmir’de geçirmiştir. 24 Ocak 2025 tarihinde geçirmiş olduğu kalp krizi sebebiyle İzmir’de vefat etmiştir.

Davut Sulari’nin Hayatı

Yirminci yüzyılda yaşamış olan Âşık Davut Sulari 1925 yılında Erzincan ilinin Tercan ilçesinde dünyaya gelmiştir. Asıl adı Davut Ağbaba’dır. Sularî soyadını kullanmaya gençlik yıllarında başlamıştır. Bir dönem “Kemalî” ve “Serhat Âşık” mahlaslarını da kullanmıştır. Soyadı kanunu çıktığında ise önce “Sümmanî”, ardından “Selamî” ve en sonunda “Sularî” soyadlarını almıştır. Eğitimini ilkokul üçüncü sınıfa kadar sürdüren Sulari asıl eğitimini dergâhta alır. “İlk eğitimine dedesi Mehmet Kaltık Ağa’nın yanında başlayan Davut, saz çalmayı da onun teşvikiyle öğrenmiştir” (Arvas, 2015, s. 201).

Arvas (2015) yazmış olduğu makalesinde “gezici âşık” ve “alevi dedesi” kavramlarının Sulari ile anılmasına şu şekilde ifade etmiştir;

“Davut Sulari, 17 yaşında pir elinden dolu içer ve “badeli âşıklar” kervanına katılır. 22 yaşına geldiğinde babası Veli, dört oğlunu toplar ve soydan gelen “dedelik” görevini Davut Sularî’ye verir. Bu olayın ardından Sulari, artık atına binecek ve ölümüne kadar pek çok köy, şehir ve ülkeyi dolaşacaktır” (s.201).

Sulari (1993)’ye göre, Gezici âşık olan Sulari, “Leyla” isimli atıyla Türkiye sınırları içerisinde Sinop, Burdur ve Kastamonu hariç tüm illeri gezmiştir. Yurtdışında ise İran ve Arabistan başta olmak üzere Asya’da 10 ülke; Fransa ve Almanya dahil Avrupa’da 11 ülkeyi gezmiştir (s.21). Gittiği yerlerde konserler vermenin yanı sıra cemlerde dede olarak da bulunmuştur. Bulunduğu yerlerde âşıklarla deyişler söylemiş ve atışmalar yapmıştır (Sulari, 1993, s. 21).

Bin dokuz yüz kırk sekiz yılında Muzaffer Sarısözen ile tanışan Sulari, Ankara Radyosu’nda mahalli sanatçı konumunda çalışmaya başlamıştır. Akabinde 1949 yılında İstanbul Radyosu bünyesinde Yurttan Sesler Korosu’nda çalışmaya başlamıştır. Sulari’nin; Muzaffer Sarısözen, Halil Bedi Yönetken, Ulvi Cemal Erkin,

Ahmed Adnan Saygun, Nida Tüfekçi, Neriman Tüfekçi, gibi önemli müzisyenlerle tanışmış olması, müzik hayatında etkili olmuştur (Tankız ve Yazıcı, 2022, s. 216).

Yılmaz (2006)'a göre Davut Sulari, aralarında Âşık Çobanoğlu, Âşık İlhami, Âşık Reyhani'nin de bulunduğu 21 âşık ile atışmıştır (ss. 45-46). Sulari'nin yaptığı geziler ve bu süreçte karşılaştığı çeşitli müzik kültürleri göz önünde bulundurulduğunda, karşılaştığı çeşitliliğin icrasını etkilemesi kaçınılmazdır. Bu sebeple Davut Sulari'yi yalnızca yöresel icracı olarak tanımlamak eksik kalacaktır.

“Sularî, Türkiye'nin dört bir yanını atıyla gezen bir âşıktır ve gezdiği yerlerin müzik kültüründen etkilenecek kendi eserlerine yansıtmıştır. Bu nedenle Sularî'nin müziğinde sadece mahalli bir unsur olduğunu düşünmemek gerekir. Sularî, kendi eserleri ile birlikte "usta malı" dediğimiz eserleri yöresel özelliklerini bozmadan seslendirmiştir” (Tankız ve Yazıcı, 2022, s. 217).

Âşıklık kültürünün başlıca çeşitleri arasında olan çalıp söyleme geleneğinde söz ön planda, ezgi ise söze eşlik etmek amacıyla üretilmektedir. Sulari ise âşıklık geleneğini tam anlamıyla yansıtmamasının yanı sıra, bağlama ve ses icrası için kendine özgü ezgiler üretmiş ve müzikaliteyi de ön plana çıkarmıştır. Çoşkun (2012)'a göre 12 albüm ve 3 kaset çalışması olan Sulari toplamda 255 eser seslendirmiştir. TRT² repertuarında ise 18 türküyeye kaynak kişi olmuştur.

Edibe Sulari (1993), kendisi ile yapılan röportajda, babası Sulari'nin son olarak Erzurum Radyosu'nun düzenlediği âşıklar yarışmasına katıldığını ve saatlerce süren âşık atışmalarının ardından içtiği bir bardak çay sonucunda mide bulantısı yaşadığını, hastaneye kaldırıldığını ve 18 Ocak 1985 tarihinde vefat ettiğini belirtiyor (s.21).

Bulgular

Rıza Konyalı ve Davut Sulari'nin seçilen her eseri için analizler gerçekleştirilmiştir. Bu analizlerde elde edilen tüm bulgular başlıklar altında verilmiştir. Her eserde tespit edilen vibrato hızı ve kapsamı değerleri ayrı tablolar halinde eklenmiştir. Tablolarda verilen vibrato hızı ve kapsamı değerlerinin grafik görselleri ekler bölümünde gösterilmektedir.

Rıza Konyalı'nın Ses İcrasında Vibrato Kullanımının Dijital Analizi

Konyalı, TRT Müzik Dairesi Yayınları THM³ repertuarında iki türküyeye kaynak kişi olmuştur. Ayrıca çeşitli TRT programlarına konuk sanatçı olarak Konya türkülerini seslendirmiştir. Konya yöresine ait türkülerde sıklıkla görülen tril süslemesini ustalıkla yapabilen bir sanatçı olması sebebiyle bu çalışmada kaynak kişi olarak seçilmiştir.

Konyalı, farklı dönemlerde çeşitli yörelerden türkülerini de içinde barındıran albüm ve plak çalışmaları gerçekleştirmiştir. Yaptığı çalışmalarda ağırlıklı olarak kendi yorumu ile Konya türkülerini seslendirmiştir. Bazı eserlerini farklı yıllarda tekrar seslendirirken ezgi ve söz farklılıkları tespit edilmiştir. Bu farklılıklar ezgi üzerinde yapılan süslemeler ile sınırlı kalırken söz üzerinde kelime değişiklikleri tespit edilmiştir. Örneğin “Şu Silleden Gece Geçtim” adlı türkünün kayıtları incelendiğinde *Çoşkun Plak*⁴ kaydı ile *Odeon Yılları*⁵ albümünde yer alan kaydı arasında birinci nakaratın sonundan itibaren büyük ölçüde söz farklılığı görülmektedir.

²Türkiye Radyo Televizyon Kurumu.

³Türk halk müziği.

⁴https://www.youtube.com/watch?v=zV273f2wrZU&list=PLVUvf9Sh2-AI9zziZaTa_KQdfmbWD-OFu (Erişim tarihi: 14.01.2025)

⁵https://www.youtube.com/watch?v=OHZV8dJ8CW8&list=PLVUvf9Sh2-AI9zziZaTa_KQdfmbWD-OFu&index=4 (Erişim tarihi: 14.01.2025)

“Haydan mı Olur Huydan mı Olur”⁶ Adlı Türkünün Dijital Analizi ve Bulguları

Rıza Konyalı'nın *Çoşkun Plak* bünyesinde 1987 yılında çıkarmış olduğu “Ağla Gözlerim” adlı albümde yer alan türkünün gürültü azaltma ve ses ayırma işlemleri belirlenen ölçütlerde gerçekleştirilmiştir. Elde edilen ses kaydı *VoceVista* adlı analiz uygulamasına aktararak vibrasyon grafikleri oluşturulmuştur. Grafik vasıtasıyla ortalama vibrato değerleri incelenerek “i, u, a, e, ı, ü” vokallerinde vibrato değerleri tespit edilmiştir (Şekil 4-Şekil 9). Elde edilen veriler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

“Haydan mı Olur Huydan mı Olur” adlı türkünün vibrato değerleri.

Süre Aralığı	Kelime	Vokal	Ortalama Titreşim Hızı (Mean Vibrato Rate)	Ortalama Titreşim Kapsamı (Mean Vibrato extent)
0:44,018m- 0:45,145m	Güzellik	İ	6.0 Hz	128 ct
0:23,657m- 0:24,450m	Olur	U	6.4 Hz	135 ct
2:20,858m- 2:21,526m	Lambalar	A	9.9 Hz	169 ct
2:31,581m- 2:32,165m	Düğmelendi	E	11.7 Hz	146 ct
1:43,015m- 1:43,683m	Yaptım	I	7.0 Hz	128 ct
3:18,311m- 3:19,104m	Büyüdüm	Ü	6.1 Hz	179 ct

“Konya Develisi”⁷ Adlı Türkünün Dijital Analizi ve Bulguları

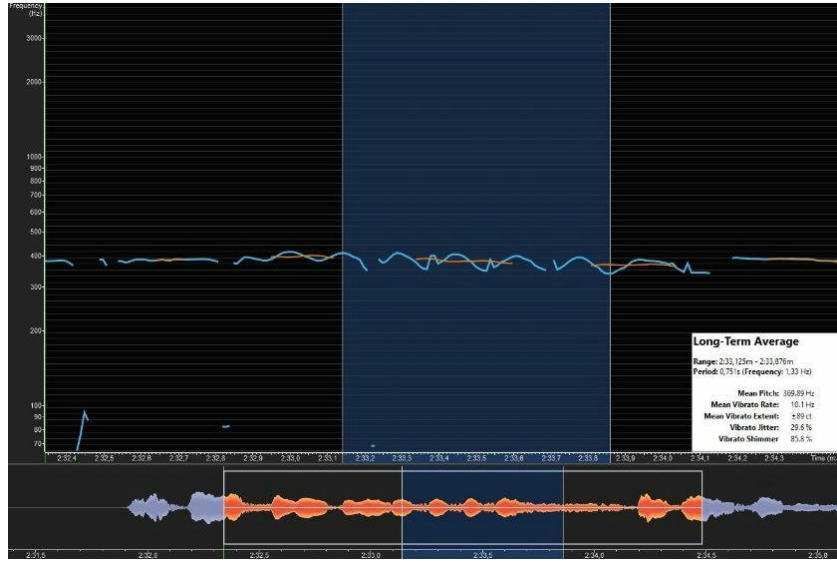
Rıza Konyalı tarafından seslendirilen bu türkü, 1971 yılında *Coşkun Plak* bünyesinde yayımlanmış olduğu “Şu Silleden Gece Geçtim” adlı albümde ve 2016 yılında *Taşkın Müzik Prodüksiyon* bünyesinde yayımlanmış olduğu “Konya Kültür Serisi: Mehmedim” adlı albümünde yer almaktadır. Bu çalışmada iki kayıt incelendikten sonra, analiz programında daha yüksek vibrato değerlerine ulaşıldığı için *Coşkun Plak* bünyesinde yayımlanmış albüm kaydı seçilmiştir. Seçilen kayda gürültü azaltma ve ses ayırma işlemleri uygulandıktan sonra ses analiz uygulamasına aktararak analiz için grafik oluşturulmuştur. Oluşturulan grafik vasıtasıyla ortalama vibrato değerleri incelenerek “i, u, a, e, ı” vokallerinde vibrato değerleri tespit edilmiştir (Şekil 2, Şekil 10-Şekil 13). Elde edilen veriler Tablo 2’de gösterilmiştir. Seçilen “ı” vokalinde düzensiz bir grafik elde edilmiştir. Elde edilen grafik Şekil 2’de gösterilmiştir. Ancak uygulama ortalama bir değer oluşturulduğu için Tablo 2’den çıkartılmamıştır.

⁶<https://www.youtube.com/watch?v=t4f6fnsvhuc> (Erişim tarihi: 15.01.2025)

⁷<https://www.youtube.com/watch?v=qRF8PgCsZBI> (Erişim tarihi: 15.01.2025)

Şekil 2

“Konya Develisi” adlı türkü analizinde elde edilen “ı” vokali vibrato görseli (VoceVista).

Tablo 2

“Konya Develisi” adlı türkünün vibrato değerleri.

Süre Aralığı	Kelime	Vokal	Ortalama Titreşim Hızı (Mean Vibrato Rate)	Ortalama Titreşim Kapsamı (Mean Vibrato extent)
0:18,650m- 0:19,652m	Eremedim	İ	7.3 Hz	118 ct
1:21,194m- 1:21,694m	Yolunda	U	7.0 Hz	170 ct
1:57,201m- 1:58,202m	Anam	A	7.0 Hz	138 ct
1:08,718m- 1:09,344m	Memeler	E	6.2 Hz	118 ct
2:33,125m- 2:33,876m	Arşındır	I	10.1 Hz	89 ct

“Yüksek Odalarda Mangal Kömürü”⁸ Adlı Türkünün Dijital Analizi ve Bulguları

Rıza Konyalı’nın seslendirdiği bu türkünün 2016 yılında *Taşkın Müzik Prodüksiyon* bünyesinde “Konya Kültür Serisi: Mehmedim” adlı albümde iki farklı kaydı ve TRT Müzik kanalında yayınlanan “Ben Anadoluyum” adlı televizyon programında seslendirmiş olduğu bir kaydı olmak üzere toplam üç kaydı mevcuttur. Bu kayıtlar arasından en az grafik kaybı ile vibrato değerlerine ulaşılan 2016 yılındaki “Konya Kültür Serisi: Mehmedim” adlı albümden “Nafile” adlı kaydı dijital analiz için seçilmiştir. Seçilen kayıt üzerinde belirlenen tüm işlemler uygulanmış ve ses analiz uygulamasında grafikler oluşturulmuştur. Oluşturulan grafikler aracılığıyla elde edilen ortalama vibrato değerleri incelendiğinde “ü, u, e, o, a” vokallerinde vibrato değerleri elde edilmiştir (Şekil 14-Şekil 18). Elde edilen veriler Tablo 3’de gösterilmiştir.

⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=RgCWqMtgxpY> (Erişim tarihi: 15.01.2025)

Tablo 3

“Yüksek Odalarda Mangal Kömürü” adlı türkünün vibrato değerleri.

Süre Aralığı	Kelime	Vokal	Ortalama Titreşim Hızı (Mean Vibrato Rate)	Ortalama Titreşim Kapsamı (Mean Vibrato extent)
0:32,419m- 0:33,045m	Kömürü	Ü	6.1 Hz	160 ct
1:41,972m- 1:42,723m	Dolu	U	6.0 Hz	185 ct
2:08,633m- 2:09,259m	Nafle	E	6.6 Hz	64 ct
1:01,917m- 1:02,293m	Oynattım	O	7.4 Hz	131 ct
1:39,385m- 1:40,428m	Kenarına	A	6.6 Hz	139 ct

Davut Sulari’nin Ses icrasında Vibrato Kullanımının Dijital Analizi ve Bulguları

Sulari, TRT Müzik Dairesi Yayınları THM repertuvarında 18 türküyü kaynak kişi olmuştur. Ayrıca hayatı bölümünde bahsedildiği gibi repertuvarda kayıtlı olmayan eserleri mevcuttur. Gezgin âşık olan Sulari’yi yöresel icra sınırlarının dışındaki üslûp ve tavrı sebebiyle bir yöre ile sınırlandırmak eksik kalacaktır. Bu çalışmada Sulari’nin incelenmesinin başlıca sebebi ise eserlerini seslendirirken yapmış olduğu kendisine has, yoğun ve keskin tril süslemesidir.

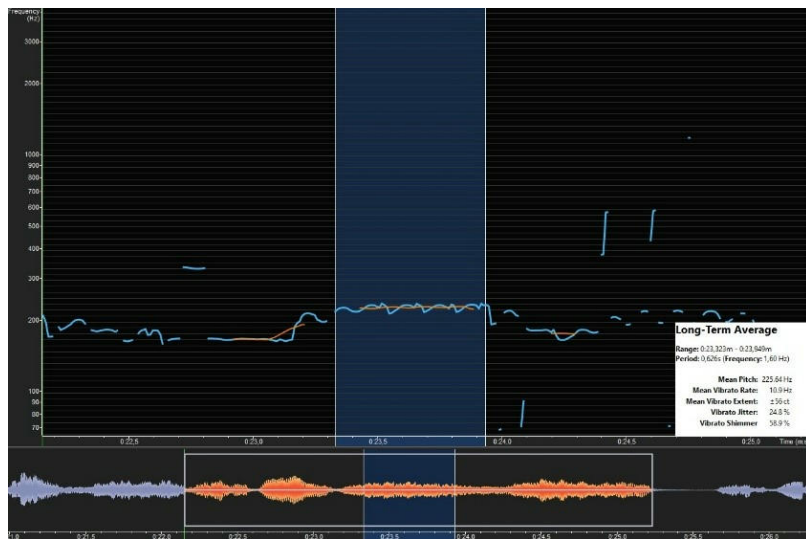

“Tercan Elleri”⁹ adlı Türkünün Dijital Analizi ve Bulguları

Sulari’nin seslendirmiş olduğu “Tercan Elleri” adlı türkü, *Kalan Müzik* bünyesinde 2000 yılında yayımlanmış olan “Bugün Bayram Günü Derler” adlı albümde yer almaktadır. Türkünün başka bir kaydına ulaşamadığı için analizler “Bugün Bayram Günü Derler” adlı albümde yer alan kayıt üzerinden gerçekleştirilmiştir. Seçilen kayda gürültü azaltma ve ses ayırma işlemleri uygulandıktan sonra ses analiz uygulamasına aktarılmış ve analiz için grafikler oluşturulmuştur. Oluşturulan grafikler aracılığıyla ortalama vibrato değerleri incelenerek “e, i, a, ü, o, ı” vokallerinde vibrato değerleri tespit edilmiştir (Şekil 3, Şekil 19-Şekil 23). Elde edilen veriler Tablo 4’te gösterilmiştir. Seçilen “o” vokalinde düzensiz bir grafik elde edilmiştir ve Şekil 3’te gösterilmiştir. Ancak uygulama ortalama bir değer oluşturulduğu için Tablo 4’den çıkartılmamıştır.

Şekil 3

“Tercan Elleri” adlı türkü analizinde elde edilen “o” vokali vibrato görseli (VoceVista).

⁹<https://www.youtube.com/watch?v=0JqOdP5ynMc> (Erişim Tarihi: 16.01.2025)

Tablo 4*“Tercan Elleri” adlı türkünün vibrato değerleri.*

Süre Aralığı	Kelime	Vokal	Ortalama Titreşim Hızı (Mean Vibrato Rate)	Ortalama Titreşim Kapsamı (Mean Vibrato extent)
1:14,935m- 1:15,603m	Elinden	E	7.5 Hz	98 ct
1:11,263m- 1:11,848m	Gelin	İ	7.8 Hz	93 ct
1:19,316m- 1:19,859m	Dudağından	A	8.4 Hz	80 ct
2:13,306m- 2:13,682m	Gönlüme	Ü	8.5 Hz	62 ct
0:23,323m- 0:23,949m	Hoş	O	10.9 Hz	56 ct
2:19,439m- 2:20,024m	Hıcranın	I	7.6 Hz	95 ct

“Siyah Perçemini Dökmüş Yüzüne”¹⁰ adlı Türkünün Dijital Analizi ve Bulguları

Seçilen eser *Kalan Müzik* bünyesinde 2000 yılında yayınlanmış olan “*Bugün Bayram Günü Derler*” adlı albümde yer almaktadır. Seçilen kayda gürültü azaltma ve ses ayırma işlemleri uygulandıktan sonra ses analiz uygulamasına aktararak analiz için grafikler oluşturulmuştur. Oluşturulan grafikler vasıtasıyla ortalama vibrato değerleri incelenerek “ü, e, u, a, i” vokallerinde vibrato değerleri tespit edilmiştir (Şekil 24-Şekil 28). Elde edilen veriler Tablo 5’ te gösterilmiştir.

Tablo 5*“Siyah Perçemini Dökmüş Yüzüne” adlı türkünün vibrato değerleri.*

Süre Aralığı	Kelime	Vokal	Ortalama Titreşim Hızı (Mean Vibrato Rate)	Ortalama Titreşim Kapsamı (Mean Vibrato extent)
0:43,476m- 0:44,060m	Dökmüş	Ü	7.7 Hz	72 ct
0:45,228m- 0:45,645m	Yüzüne	E	8.2 Hz	92 ct
0:50,485m- 0:51,111m	Humaya	U	6.8 Hz	138 ct
1:08,051m- 1:08,718m	Yar	A	7.6 Hz	105 ct
2:00,622m- 2:01,206m	Bir	İ	7.2 Hz	93 ct

“Ey Hamamcı”¹¹ adlı Türkünün Dijital Analizi

Sulari’nin 2020 yılında yayınlanan “*Arşiv Serisi 3*” adlı albüm kaydından seçilen türküye gürültü azaltma ve ses ayırma işlemleri uygulandıktan sonra ses analiz uygulamasına aktararak analiz için grafikler oluşturulmuştur. Oluşturulan grafikler vasıtasıyla ortalama vibrato değerleri incelenerek “i, a, ı, ü” vokallerinde vibrato değerleri tespit edilmiştir (Şekil 29-Şekil 32). Elde edilen veriler Tablo 6’ da gösterilmiştir.

¹⁰<https://www.youtube.com/watch?v=gq4Eu3s1z0c> (Erişim Tarihi: 16.01. 2025)¹¹<https://www.youtube.com/watch?v=TPucy15cRzk> (Erişim tarihi: 17.01.2025)

Tablo 6*“Ey Hamamcı” adlı türkünün vibrato değerleri.*

Süre Aralığı	Kelime	Vokal	Ortalama Titreşim Hızı (Mean Vibrato Rate)	Ortalama Titreşim Kapsamı (Mean Vibrato extent)
1:01,917m- 1:02,543m	Geldi	İ	7.0 Hz	68 ct
3:30,912m- 3:31,496m	Yar	A	8.9 Hz	58 ct
2:32,374m- 2:33,208m	Aldı	I	8.0 Hz	90 ct
3:27,449m- 3:28,033m	Türlü	Ü	6.1 Hz	59 ct

Hazırlanan tablolar üzerinden yapılan analizlerde çeşitli bulgulara ulaşılmış ve bu bulgular maddeler halinde aşağıda belirtilmiştir:

- Seçilen altı eser üzerinden yapılan analizler doğrultusunda beş eserde vibrato ve tril değerlerine ulaşılmıştır. “Yüksek Odalarda Mangal Kömürü” adlı eserde ise sadece vibrato değerleri tespit edilmiştir.
- Yapılan altı eser analizinde “i, u, a, e, o, ı, ü” vokallerinde 6.0 Hz üzerinde ortalama vibrato hızı tespit edilmiştir. Elde edilen veriler arasında her vokal için en yüksek ortalama vibrato hızı değerleri Tablo 7’de gösterilmiştir. Yapılan analizler arasında en yüksek ortalama vibrato değeri Rıza Konyalı’nın “Haydan Mı Olur Huydan Mı Olur” adlı eserinde 11.7 Hz olarak “e” vokalinde tespit edilmiştir.

Tablo 7*Analiz sonuçlarında tespit edilen her vokal için en yüksek ortalama vibrato hızı değerleri.*

Vokal	Eser Adı	En Yüksek Ortalama Titreşim Hızı (Highest Mean Vibrato Rate)
E	Haydan mı Olur Huydan mı Olur	11.7 Hz
O	Tercan Elleri	10.9 Hz
I	Konya Develisi	10.1 Hz
A	Haydan mı Olur Huydan mı Olur	9.9 Hz
Ü	Tercan Elleri	8.5 Hz
İ	Tercan Elleri	7.8 Hz
U	Konya Develisi	7.0 Hz

- Çalışmada yapılan analizler sonucunda elde edilen 31 adet ortalama vibrato kapsamı değeri 56 cent ile 185 cent aralığındadır. En yüksek değer ise Rıza Konyalı’nın seslendirmiş olduğu “Yüksek Odalarda Mangal Kömürü” adlı eserde 185 cent olarak “u” vokalinde tespit edilmiştir. Ortalama vibrato kapsamı değerleri incelendiğinde en yüksek değerler Rıza Konyalı icralarında tespit edilmiştir. Elde edilen en yüksek ortalama vibrato kapsamı değerleri Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8*Analiz sonuçlarında tespit edilen her vokal için en yüksek ortalama vibrato kapsamı değerleri.*

Vokal	Eser Adı	En Yüksek Ortalama Titreşim Kapsamı (Highest Mean Vibrato Extent)
U	Yüksek Odalarda Mangal Kömürü	185 ct
Ü	Haydan mı Olur Huydan mı Olur	179 ct
A	Haydan mı Olur Huydan mı Olur	169 ct
E	Haydan mı Olur Huydan mı Olur	146 ct
O	Yüksek Odalarda Mangal Kömürü	131 ct
I	Haydan mı Olur Huydan mı Olur	128 ct
İ	Haydan mı Olur Huydan mı Olur	128 ct

- Elde edilen tüm ortalama vibrato hızı değerleri belirlenen ölçüte göre sınıflandırıldığında 21 adet vibrato süslemesi ve 10 adet tril süslemesi elde edilmiştir.
- Çalışmada tüm vibrato ve tril değerleri kendi özelinde incelendiğinde 21 adet süslemenin kelime sonuna denk geldiği tespit edilmiştir. Ayrıca beş adet süslemenin ise tek heceli kelime olması sebebiyle kelime sonunda yapılan süslemelere dahil edilmemiştir.
- Rıza Konyalı'nın seslendirmiş olduğu üç eserin incelemesinde bazı vibrato ve tril süslemelerini glissando süslemesi ile birleştirildiği tespit edilmiştir. Bu sebeple bazı ortalama vibrato kapsamlarının daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir.
- Gerçekleştirilen analizler içinde belirlenen ölçüte uygun “ö” vokali süslemesi tespit edilmemiştir.
- Kayıtların eski olması ve kayıtlar üzerinde gerçekleştirilen işlemler sebebiyle Çalışmada elde edilen vibrato grafik görsellerinde kayıp alanlar görülmektedir.

Sonuç

Çalışmada Rıza Konyalı ve Davut Sulari'nin seslendirmiş olduğu toplam altı eserde bulunan vibrato değerlerine ulaşmak amaçlanmıştır. Gürültü azaltma, vokal ayırma ve dijital analiz işlemleri uygulandıktan sonra elde edilen tüm veriler ortalama vibrato hızlarını, ortalama vibrato kapsamlarını ve vokalleri içerecek şekilde tablolar haline getirilmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda vibrato ve tril süslemelerinin nicel olarak ayrılabilirdiği tespit edilmiştir.

Belirlenen örnekleme vibrato hız ve kapsam değerlerinin kendi içerisinde ve eserler arasında çeşitlilik gösterdiği tespit edilmiştir. Bu tespit, halk müziğinde vibrato ve tril süslemelerinin hız ve kapsam değerlerinde belirli bir aralıkta sınırlı kalmadığını göstermektedir. Elde edilen tüm veriler göz önünde bulundurulduğunda hız ve kapsam değerleri arasında doğru orantı olmadığı görülmektedir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak Türk halk müziğinde vibrato ve tril süslemelerinin büyük çoğunlukla kelime sonlarında yapıldığı tespit edilmiştir.

Çalışma sonucunda elde edilen tüm vibrato değerleri incelendiğinde “ö” vokalinde vibrato veya tril süslemelerine rastlanmaması, vokalin fonetik olarak süslemeye uygun olmadığını göstermektedir. Ancak belirlenen örneklemin genişletilmesiyle sonucun değişebileceği düşünülmektedir.

Öneriler

Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular ve sonuçlar ile gelecekte bu alanda yapılacak çalışmalara katkı sağlamak hedeflenmektedir. Bu alanda yapılacak araştırmalara çeşitli öneriler aşağıda sunulmuştur:

- Gerçekleştirilecek çalışmalarda gelişen teknoloji sayesinde aynı kayıtlar üzerinde farklı değerlere ulaşılabileceği ve ulaşılan değerlerin farklı sonuçları meydana getirebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.
- Örneklem olarak belirlenen kaynak kişi ve eser sayısı arttırılarak geçerliliği yüksek sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.
- Vibrato analizi gerçekleştirilirken hız ve kapsam dışındaki değerlerin analizlere dahil edilmesi yöresel icrada üslûp ve tavır özelliklerinin tanımlanmasına katkı sağlayacaktır.
- Çalışmada kullanılan analiz yönteminin kaynak kişiyi referans alan icra çalışmalarında kullanılması konusunda deneysel çalışmalar yapılmalıdır.
- Dijital analiz yöntemi, Türk halk müziği kaynak kişi icralarının üslûp ve tavırlarının nicel olarak tespit edilmesine olanak tanımaktadır. Elde edilen somut verilerin açık erişimli kaynaklarda paylaşılmasıyla, Türk halk müziğinin otantik yapısının korunmasına katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Hakem Değerlendirmesi	Dış bağımsız.
Yazar Katkısı	Çalışma Konsepti/Tasarım- N.E., K.S.İ.; Veri Toplama- N.E., K.S.İ.; Veri Analizi/Yorumlama- N.E.; Yazı Taslağı- N.E., K.S.İ.; İçeriğin Eleştirel İncelemesi- N.E., K.S.İ.; Son Onay ve Sorumluluk - N.E., K.S.İ.
Çıkar Çatışması	Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Finansal Destek	Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer Review	Externally peer-reviewed.
Author Contributions	Conception/Design of Study- N.E., K.S.İ.; Data Collection- N.E., K.S.İ.; Data Analysis/Interpretation- N.E.; Drafting Manuscript- N.E., K.S.İ.; Critical Revision of Manuscript- N.E., K.S.İ.; Final Approval and Accountability- N.E., K.S.İ.
Conflict of Interest	The author has no conflict of interest to declare.
Grant Support	The author declared that this study has received no financial support.

Yazar Bilgileri

Author Details

Nevzat Erol

¹ Kocaeli Üniversitesi, Türk Müziği Anabilim Dalı, Kocaeli, Türkiye 0009-0009-0759-8504 nevzaterol2001@gmail.com

Kenan Serhat İnce

² Kocaeli Üniversite, Türk Müziği, Türk Halk Müziği Anasanat Dalı, Kocaeli, Türkiye 0000-0002-0242-200X

Kaynakça | References

- Arvas, A. (2015). Gezgin bir “alevî dedesi”: âşık Davut Sularî. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (74), 199-209.
- Çelik, M. (2017). *Rıza Konyalı'nın seslendirdiği beş Konya ezgisinin yer aldığı anahtarlarda diktesi ve mevcut arşivlerle karşılaştırılması* (460435) [Yüksek Lisans tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Denizoğlu, İ. (2020). *Klinik Vokoloji* (1.bs). Karaca Tanıtım Hizmet Matbaa Kağıt Paz. Ve Tic. Ltd. Şti.
- Duygulu, M. (2014). *Türk halk müziği sözlüğü* (1.bs). Pan Yayıncılık.
- Gazimihal, M. R. (1961). *Musiki sözlüğü*. Milli Eğitim Basımevi.
- Gray, H. J., & Isaacs, A. (Eds.). (1991). *Dictionary of physics*. Longman.
- Halıcı, M. (1985). *Konya sazı ve türküleri*. Özden Matbaası.
- Hoşsu, M. (1997). *Geleneksel Türk halk müziği nazariyatı*. Paker Ambalaj.
- Katok, D. (2016). *The versatile singer: A guide to vibrato & straight tone* (Doctor of Musical Arts City University of New York). Retrieved from Retrieved from: https://academicworks.cuny.edu/gc_etds/1394/
- MacLeod, R. B. (2008). Influences of Dynamic Level and Pitch Register on the Vibrato Rates and Widths of Violin and Viola Players. *Journal of Research in Music Education*, 56(1), 43-54. <https://doi.org/10.1177/0022429408323070>
- Migita, N., Morise, M., & Nishiura, T. (2010). A study of vibrato features to control singing voices. In *Proceedings of 20th International Congress on Acoustics, ICA*. https://acoustics.asn.au/conference_proceedings/ICA2010/cdrom-ICA2010/papers/p164
- Nestorova, T. (2022). Vibrato. Timbre and Orchestration Resource. <https://timbreandorchestration.org/writings/timbre-lingo/2022/6/27/vibrato>
- Özbek, M. (2009). *Türkülerin dili (sözlük)*. Ötüken Neşriyat.
- Öztürk, A. O., Tan, N., & Turhan, S. (2007). *Konya halk müziği-yeşil olur şu Konya'nın Meram'ı*. Ötüken Neşriyat.
- Sabar, G. (2008). *Sesimiz: eğitimi ve korunması*. Pan Yayıncılık.
- Say, A. (2002). *Müzik sözlüğü* (1.bs). Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sözer, V. (2012). *Müzik terimleri sözlüğü*. Remzi Kitabevi.
- Sulari, E. (1993). Âşık Davut Sulari dede. *Kervan Dergisi*, (23).

- Sulari, E. (1993). Davut Sulari Alevilik ve müzik üzerine. *Kervan Dergisi*, (27). https://yolpedia.eu/wp-content/uploads/2024/11/kervan_s23_0193.pdf
- Sundberg, J. O. (1994). Research Grants: Who Pays the Overhead? *Education Economics*, 2(1), 45–64. <https://doi.org/10.1080/09645299400000004>
- Tankız, K. D. & Yazıcı, D. (2022). *Son gezgin âşık Davut Sulari'nin hayatı, sanatı ve eserleri*. Ü. İmik ve S. Haşhaş (Ed.) Türk müziğinde iz bırakanlar IV kitabı içinde (s. 211-227). Efe Akademi Yayınları.
- Yılmaz, G. (2006). *Davut Sulari ve ozanlık geleneği içerisindeki yeri* (190731) [Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Türk Dil Kurumu (2025, 10 Şubat). Türkçe Güncel Sözlük içinde. <https://sozluk.gov.tr/?ara=halk%20m%C3%BCzi%C4%9Fi>

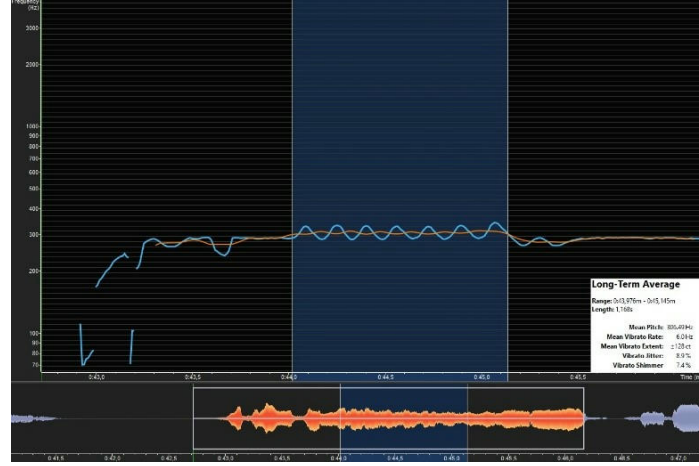

Ek | Appendix

“Haydan mı Olur Huydan mı Olur” Türküsünden Elde Edilen Grafikler

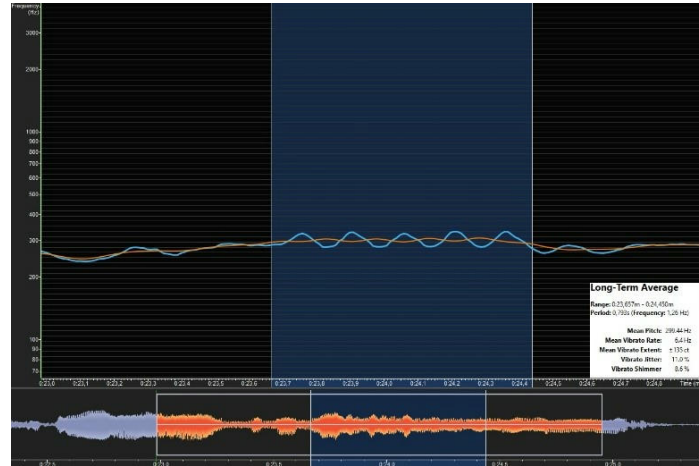
Şekil 4

“Haydan mı Olur Huydan mı Olur” adlı türkü analizinde elde edilen “i” vokali vibrato görseli (VoceVista).

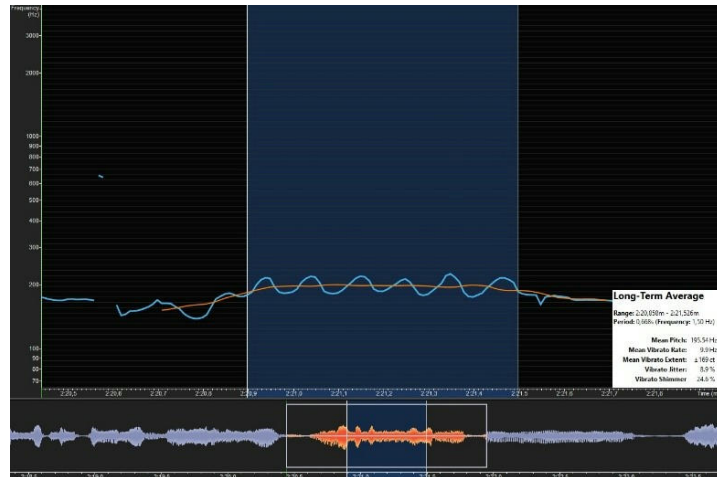
Şekil 5

“Haydan mı Olur Huydan mı Olur” adlı türkü analizinde elde edilen “u” vokali vibrato görseli (VoceVista).

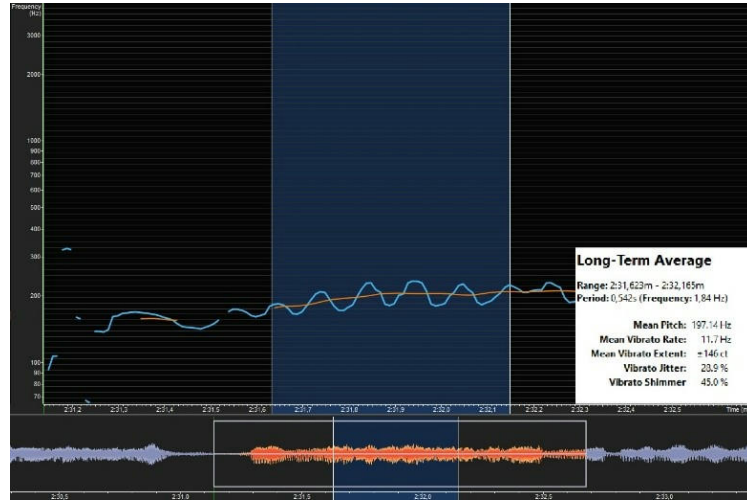
Şekil 6

“Haydan mı Olur Huydan mı Olur” adlı türkü analizinde elde edilen “a” vokali vibrato görseli (VoceVista).

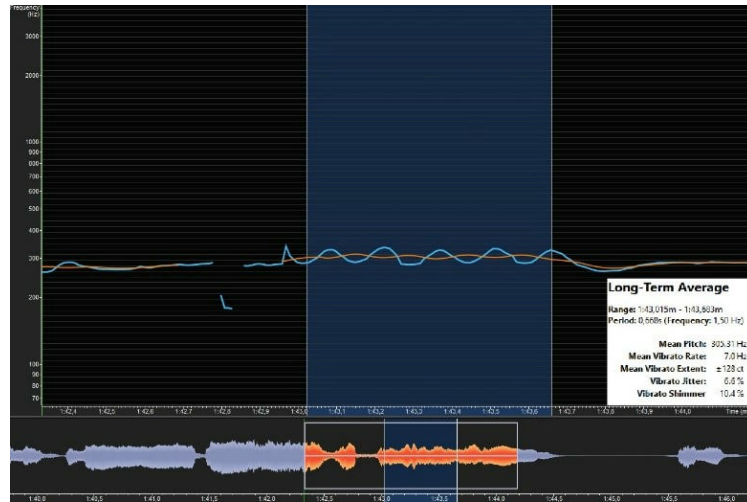

Şekil 7

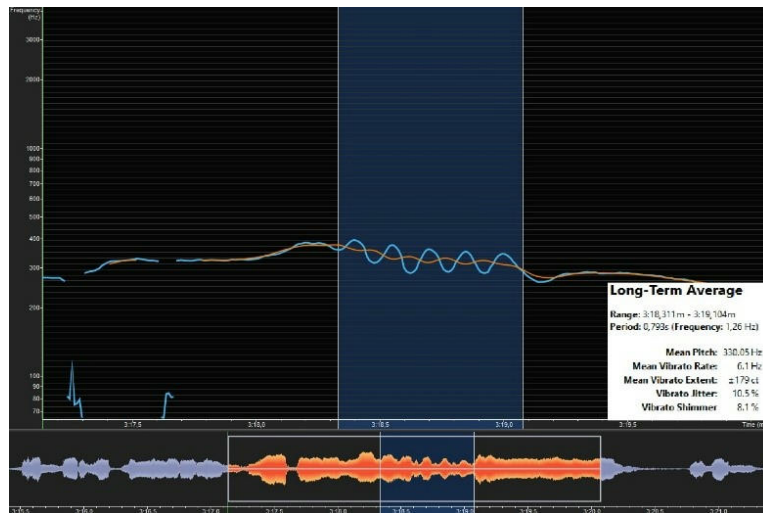
“Haydan mı Olur Huydan mı Olur” adlı türkü analizinde elde edilen “e” vokali vibrato görseli (VoceVista).

Şekil 8

“Haydan mı Olur Huydan mı Olur” adlı türkü analizinde elde edilen “ı” vokali vibrato görseli (VoceVista).

Şekil 9

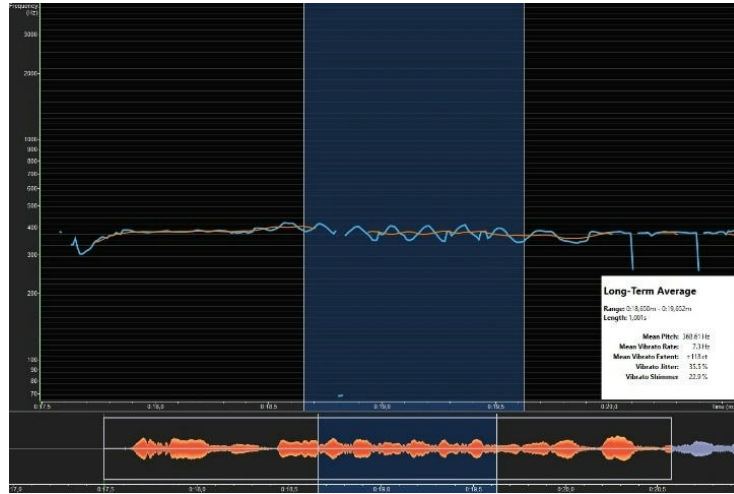
“Haydan mı Olur Huydan mı Olur” adlı türkü analizinde elde edilen “ü” vokali vibrato görseli (VoceVista).

“Konya Develisi” Türküsünden Elde Edilen Grafikler

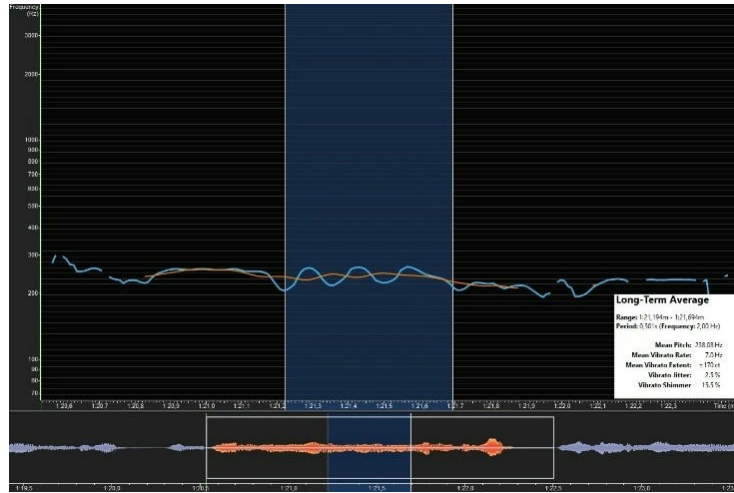
Şekil 10

“Konya Develisi” adlı türkü analizinde elde edilen “i” vokali vibrato görseli (VoceVista).

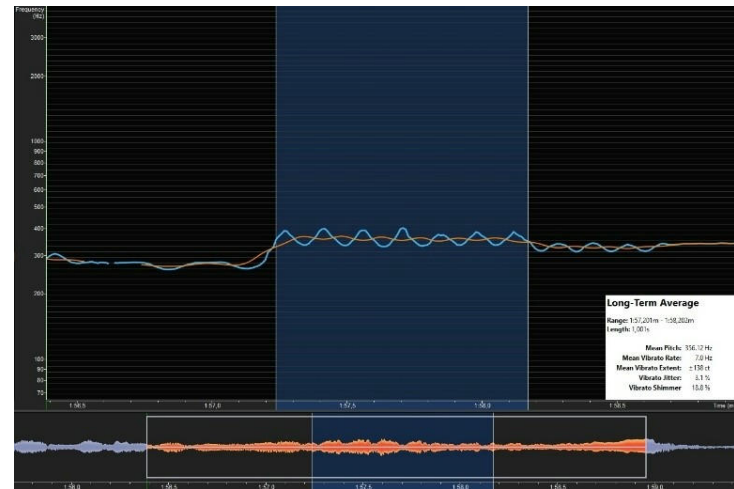
Şekil 11

“Konya Develisi” adlı türkü analizinde elde edilen “u” vokali vibrato görseli (VoceVista).

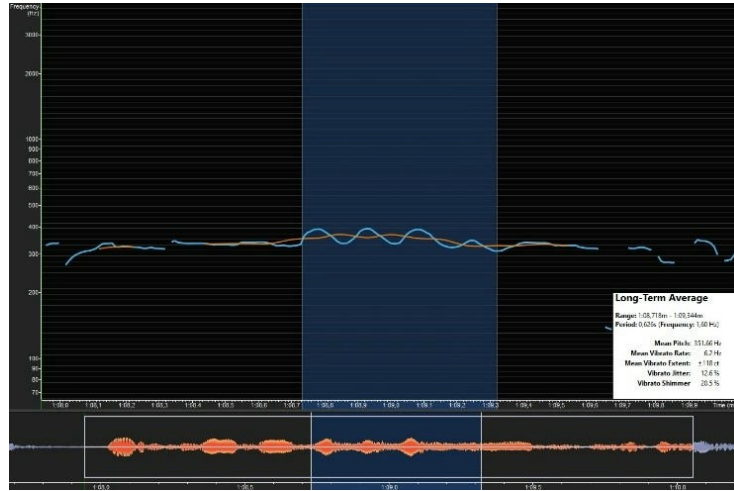
Şekil 12

“Konya Develisi” adlı türkü analizinde elde edilen “a” vokali vibrato görseli (VoceVista).

Şekil 13

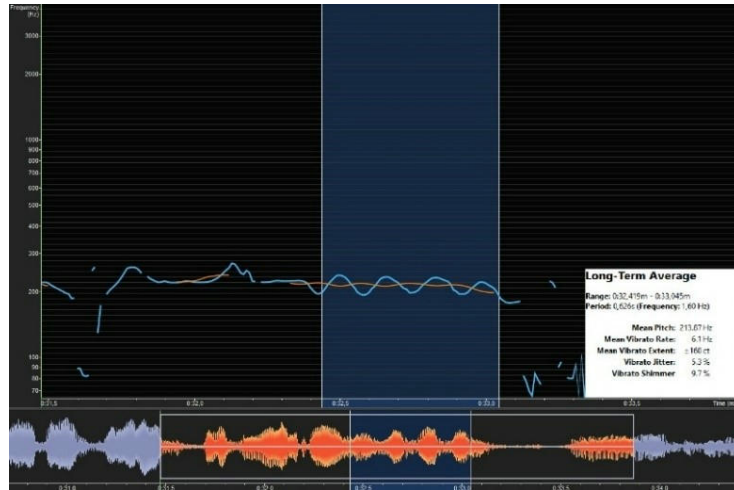
“Konya Develisi” adlı türkü analizinde elde edilen “e” vokali vibrato görseli (VoceVista).

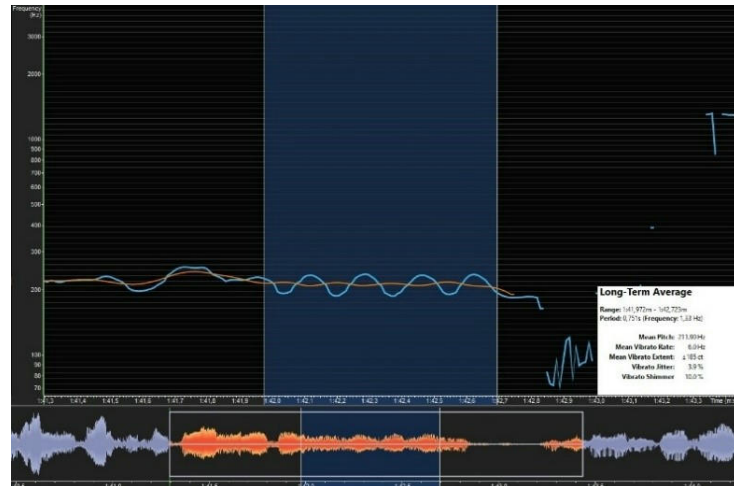
“Yüksek Odalarda Mangal Kömürü” Türküsünden Elde Edilen Grafikler

Şekil 14

“Yüksek Odalarda Mangal Kömürü” adlı türkü analizinde elde edilen “ü” vokali vibrato görseli (VoceVista).

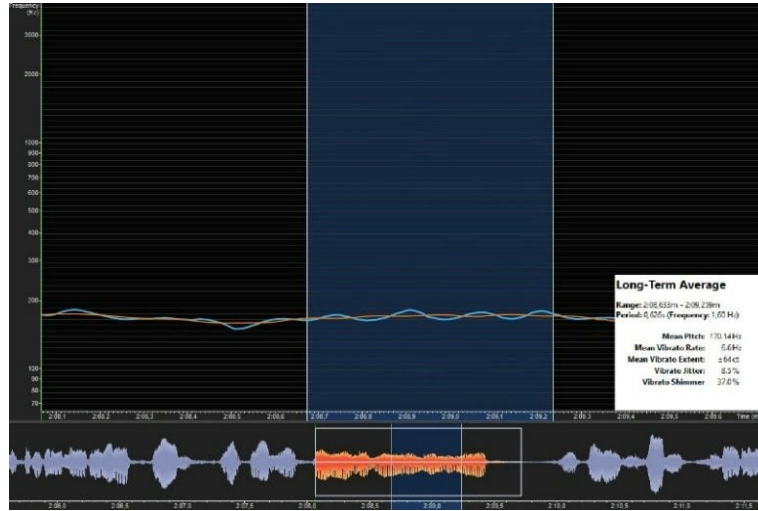
Şekil 15

“Yüksek Odalarda Mangal Kömürü” adlı türkü analizinde elde edilen “u” vokali vibrato görseli (VoceVista).

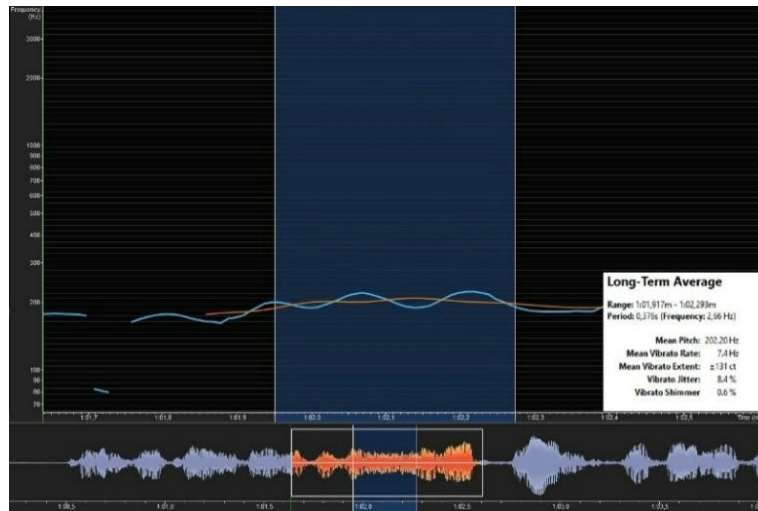
Şekil 16

“Yüksek Odalarda Mangal Kömürü” adlı türkü analizinde elde edilen “e” vokali vibrato görseli (VoceVista).

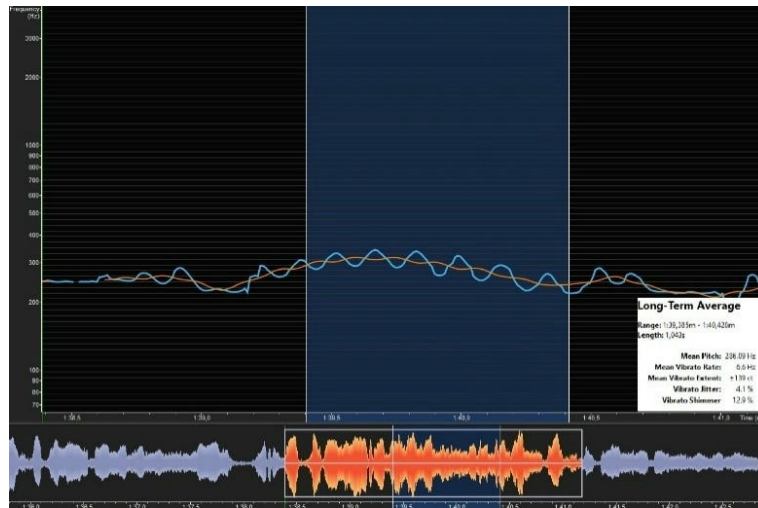
Şekil 17

“Yüksek Odalarda Mangal Kömürü” adlı türkü analizinde elde edilen “o” vokali vibrato görseli (VoceVista).

Şekil 18

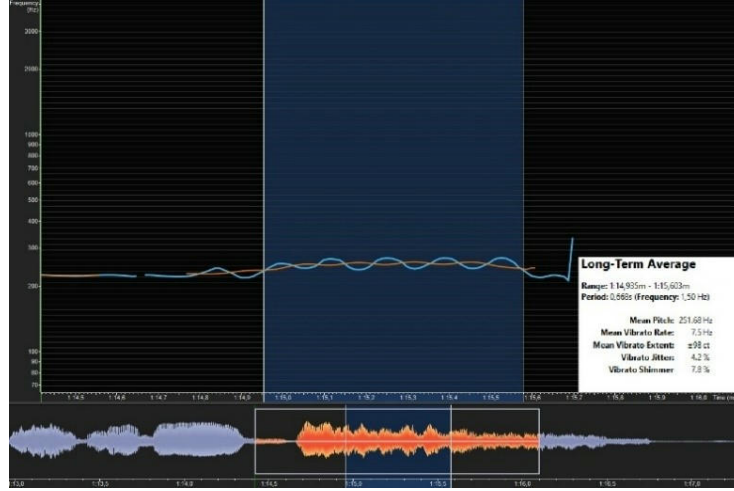
“Yüksek Odalarda Mangal Kömürü” adlı türkü analizinde elde edilen “a” vokali vibrato görseli (VoceVista).

“Tercan Elleri” Türküsünden Elde Edilen Grafikler

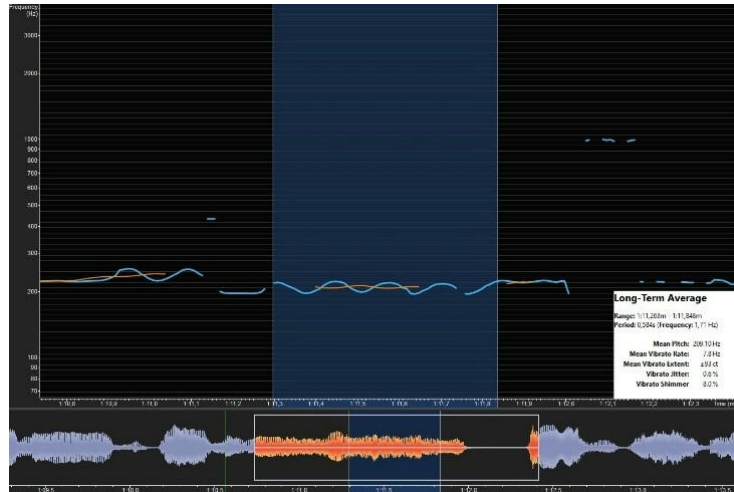
Şekil 19

“Tercan Elleri” adlı türkü analizinde elde edilen “e” vokali vibrato görseli (VoceVista).

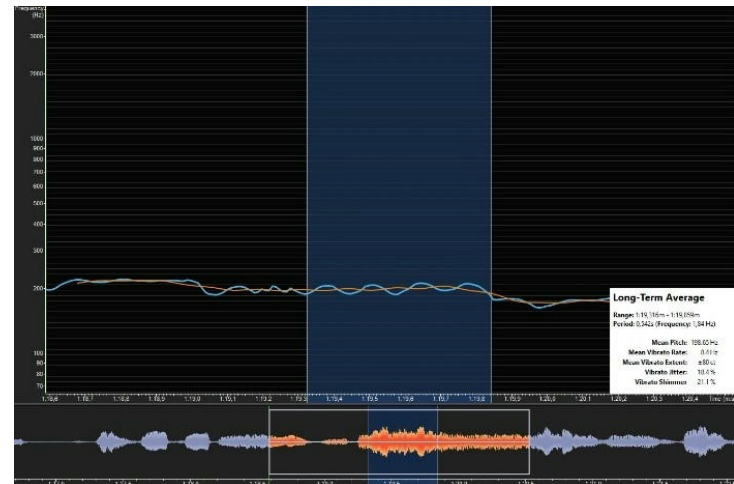
Şekil 20

“Tercan Elleri” adlı türkü analizinde elde edilen “i” vokali vibrato görseli (VoceVista).

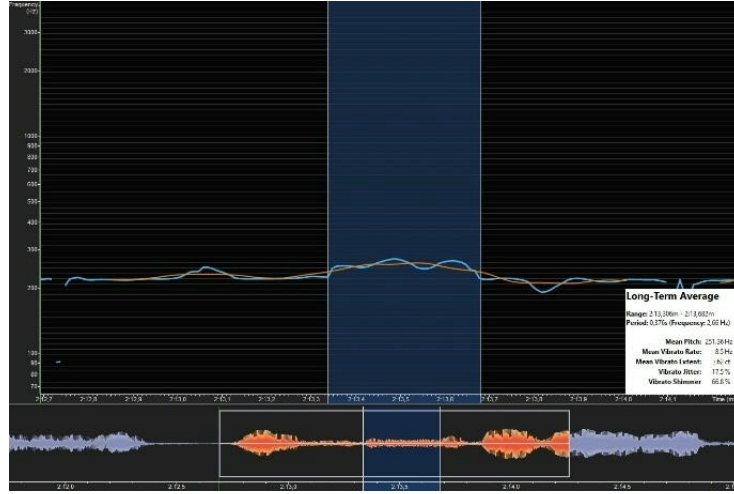
Şekil 21

“Tercan Elleri” adlı türkü analizinde elde edilen “a” vokali vibrato görseli (VoceVista).

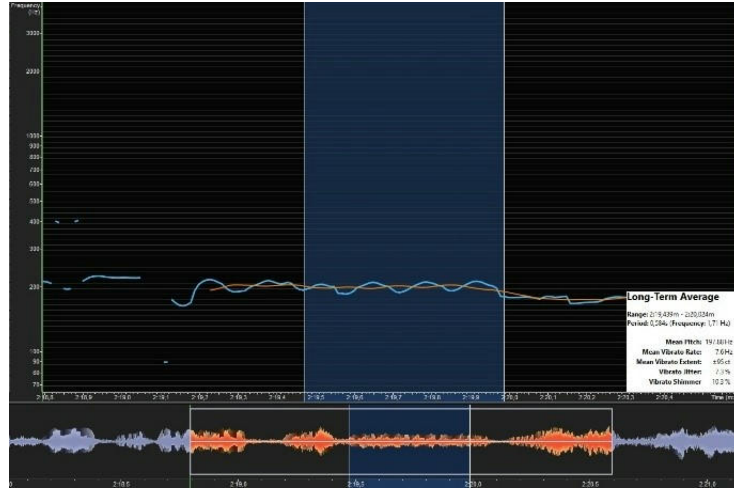

Şekil 22

“Tercan Elleri” adlı türkü analizinde elde edilen “ü” vokali vibrato görseli (VoceVista).

Şekil 23

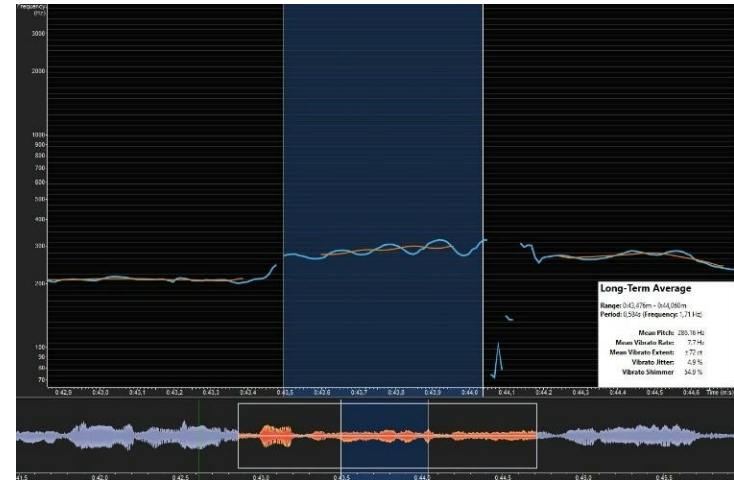
“Tercan Elleri” adlı türkü analizinde elde edilen “ı” vokali vibrato görseli (VoceVista).

“Siyah Perçemini Dökmüş Yüzüne” Türküsünden Elde Edilen Grafikler

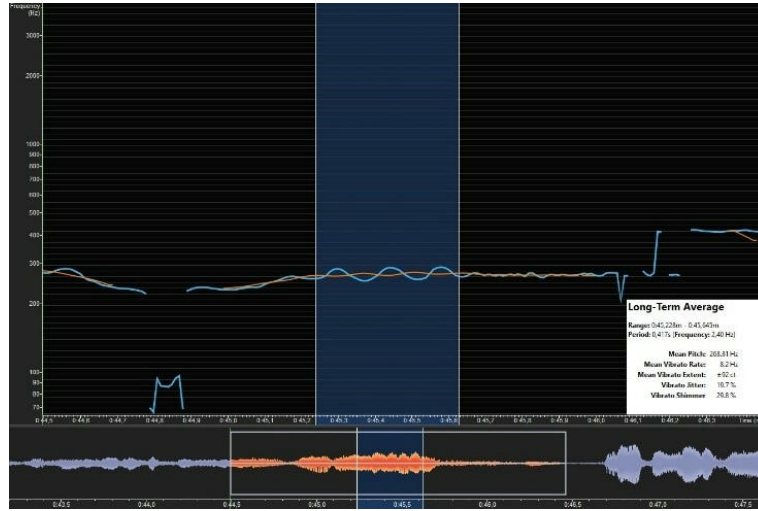
Şekil 24

“Siyah Perçemini Dökmüş Yüzüne” adlı türkü analizinde elde edilen “ü” vokali vibrato görseli (VoceVista).

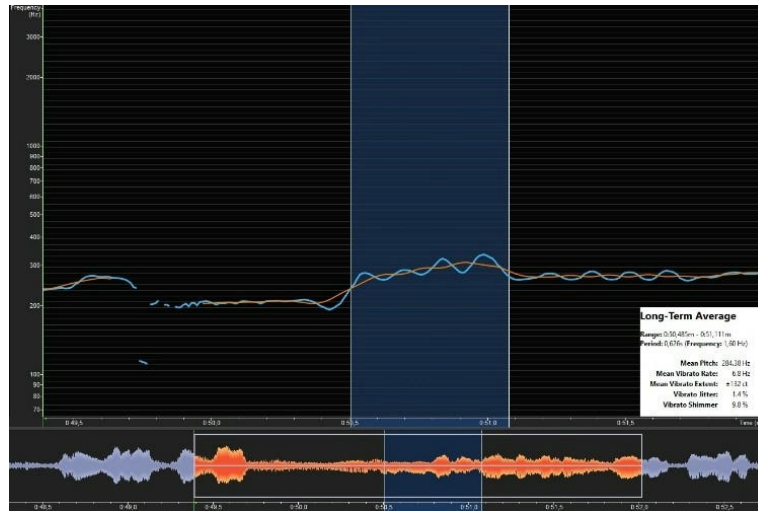

Şekil 25

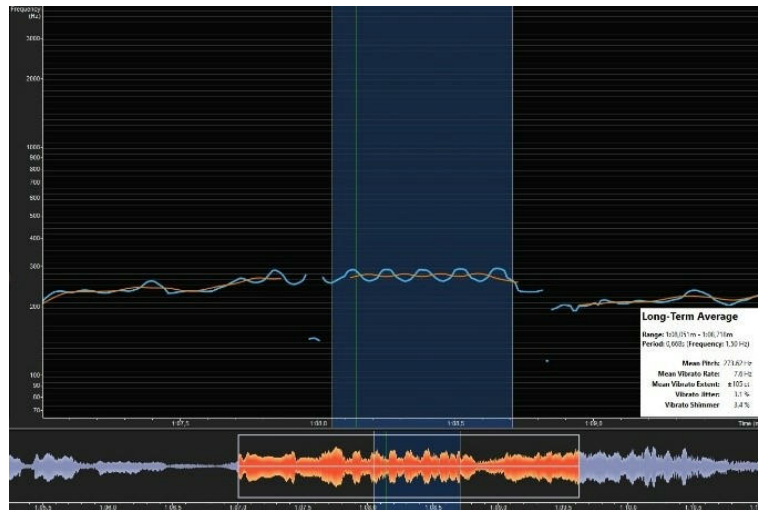
“Siyah Perçemini Dökmüş Yüzüne” adlı türkü analizinde elde edilen “e” vokali vibrato görseli (VoceVista).

Şekil 26

“Siyah Perçemini Dökmüş Yüzüne” adlı türkü analizinde elde edilen “u” vokali vibrato görseli (VoceVista).

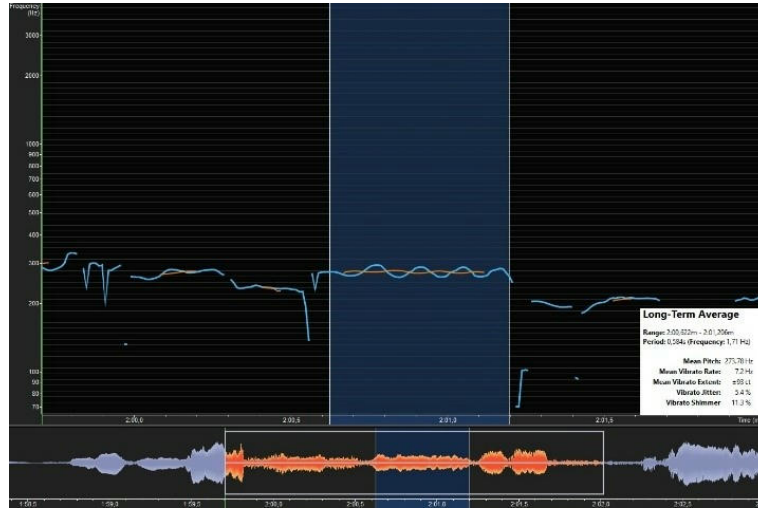
Şekil 27

“Siyah Perçemini Dökmüş Yüzüne” adlı türkü analizinde elde edilen “a” vokali vibrato görseli (VoceVista).

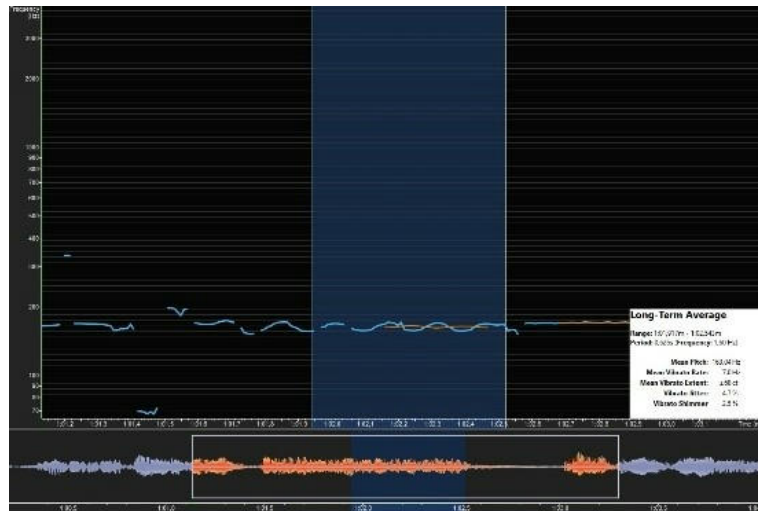

Şekil 28

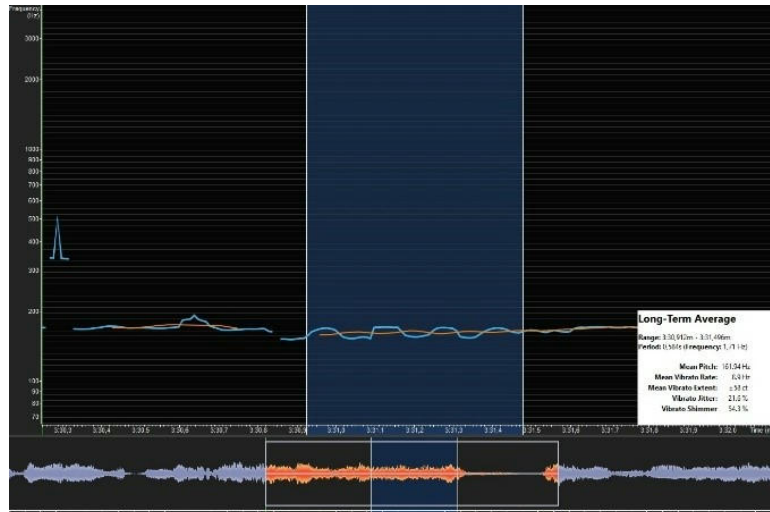
“Siyah Perçemini Dökmüş Yüzüne” adlı türkü analizinde elde edilen “ı” vokali vibrato görseli (VoceVista).

Şekil 29

“Ey Hamamcı” adlı türkü analizinde elde edilen “i” vokali vibrato görseli (VoceVista).

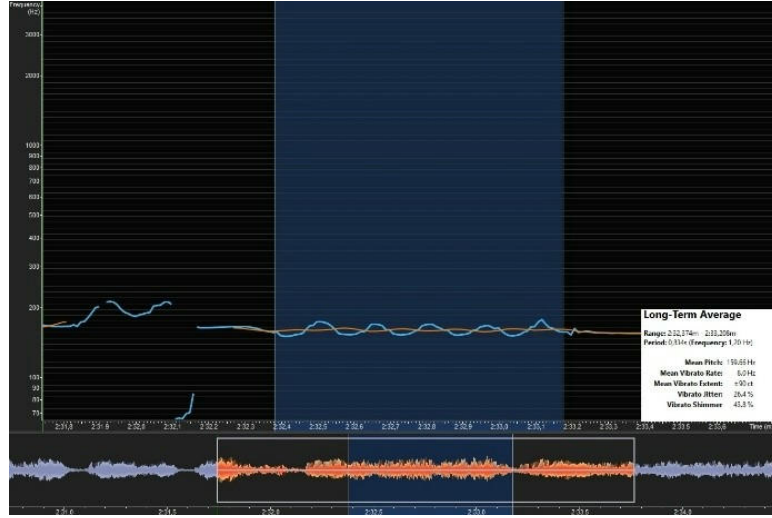
Şekil 30

“Ey Hamamcı” adlı türkü analizinde elde edilen “a” vokali vibrato görseli (VoceVista).

Şekil 31

“Ey Hamamcı” adlı türkü analizinde elde edilen “ı” vokali vibrato görseli (VoceVista).

Şekil 32

“Ey Hamamcı” adlı türkü analizinde elde edilen “ü” vokali vibrato görseli (VoceVista).

